«Talab, taklif va moliya»

— sinflararo bellashuv ssenariysi

Iqtisodiyot asoslari — kecha, biznes o‘yin va bellashuv

9–11-sinf jamoalari uchun

Davomiyligi: 45–50 daqiqa atrofida

Bu ssenariy sinflararo iqtisodiy bellashuv bo‘lib, 45–50 daqiqa atrofida o‘tadi. Tezkor atamalar, foiz va chegirma hisob-kitobi, bozor vaziyatlari tahlili hamda startap g‘oyasi himoyasi bor.

Agar ssenariy foydali bo‘lsa, uni hamkasblaringiz bilan o‘qituvchilar guruhlarida ham ulashing. Bayram va tadbirlar uchun yana ko‘plab ssenariylarni baxtiyor.uz saytidan topishingiz mumkin.

Shu to‘plam sahifasi: https://baxtiyor.uz/iqtisodiyot-ssenariy/

«Senariylar to‘plami» bo‘limi: https://baxtiyor.uz/oqituvchilar-uchun-hamma-narsa/senariylar-to-plami/

«Talab, taklif va moliya» — sinflararo bellashuv ssenariysi

MAQSAD

9–11-sinf o‘quvchilarining makroiqtisodiyot va mikroiqtisodiyot atamalari, foiz hisoblari hamda bozor qonunlari bo‘yicha bilimlarini sinash.

ISHTIROKCHILAR

Ikki boshlovchi, uch jamoa («Talab», «Taklif», «Investitsiya» — 5 nafardan), hakamlar, she‘r o‘qiydigan o‘quvchilar.

JIHOZLAR

Jamoa nom lavhalari, sekundomer, hisob-kitob varaqlari, ruchkalar, faxriy yorliqlar.

TADBIR REJASI

Kirish — 4 daqiqa. She‘r — 4 daqiqa. 1-tur: Tezkor atamalar — 9 daqiqa. 2-tur: Chegirma va foiz masalalari — 10 daqiqa. 3-tur: Bozor vaziyatlari — 9 daqiqa. She‘r va yakun — 10 daqiqa. Jami: 45–50 daqiqa atrofida.

O‘QITUVCHI UCHUN ESLATMA

2-turdagi hisob-kitoblarda o‘quvchilar kalkulyatorsiz, qo‘lda hisoblashiga ruxsat bering — masalalar og‘zaki va qog‘ozda yechishga qulay tuzilgan.

TADBIRNING BORISHI

(Musiqa. Jamoalar tayyor.)

1-boshlovchi: Assalomu alaykum! «Talab, taklif va moliya» bellashuviga xush kelibsiz!

1-o‘quvchi (she‘r):

Ko‘zin uzmas hatto biror on,
Ta‘qib qilmoqlikni qo‘ymaydi.
Daromadim hisoblab yurgan,
Soliq yig‘uvchiga o‘xshaydi.

(Enaxon Siddiqova, «Vaqt» she‘ridan)

1-TUR. TEZKOR ATAMALAR

— Xaridorlarning ma‘lum narxda tovar sotib olish istagi va qobiliyati? (Talab.)

— Sotuvchilarning bozorga chiqaradigan tovar miqdori? (Taklif.)

— Pulning xarid qobiliyati pasayib, narxlarning umumiy oʻsishi? (Inflatsiya.)

— Davlat tomonidan fuqarolar va korxonalardan undiriladigan majburiy toʻlov? (Soliq.)

— Tovar va xizmatlarni pul vositasisiz toʻgʻridan-toʻgʻri almashtirish? (Barter.)

— Oʻzbekiston Respublikasining milliy valyutasi? (Soʻm.)

2-TUR. FOIZ VA CHEGIRMA MASALALARI

2-boshlovchi: Har toʻgʻri yechim — 3 ball: — «Talab»ga: 200 ming soʻmlik kurtkaga 25 foiz chegirma berildi. Yangi narxi necha soʻm? (150 ming soʻm.) — «Taklif»ga: Tadbirkor 500 ming soʻm xarajat qilib mahsulot ishlab chiqardi va 650 ming soʻmga sotdi. Foyda necha foiz? (150 / 500 = 30 foiz.) — «Investitsiya»ga: Bank omonatiga yillik oddiy 20 foiz bilan 1 million soʻm qoʻyildi. Bir yildan keyin jami qancha pul boʻladi? (1 million 200 ming soʻm.)

3-TUR. BOZOR VAZIYATLARI

1-boshlovchi: — Yoz jaziramasida muzqaymoqqa talab oshsa va ishlab chiqarish oʻzgarmasa, narxga qanday bosim tushadi? (Narx oshishga moyil boʻladi.) — Bir koʻchada bitta oʻrniga beshta bir xil nonvoyxona ochilsa nima kuchayadi? (Raqobat kuchayadi, sifat oshishi yoki narx barqarorlashishi mumkin.) — Nima uchun barcha mablagʻni bitta loyihaga tikmasdan boʻlish (diversifikatsiya) maslahat beriladi? (Xavfni kamaytirish uchun.)

2-oʻquvchi (sheʻr):

Menikiday mehnatdan
Qaqshamas, yoʻq suyaging.
Javraysan, oʻz holiga
Qoʻymay jagʻu iyakni.

Gap-soʻz boʻlsa qop-qopu,
Ishga kelsa, tormoz-da.
Bajarasan har ishni
Faqatgina ogʻizda.

(Dilshod Rajab, «Qoʻlning tilga degani» sheʻridan)

YAKUN

(Hakamlar gʻoliblarni eʻlon qiladi va taqdirlaydi.)

2-boshlovchi: Hisobli doʻst ayrilmas, ilmli iqtisodchi adashmas. Rahmat!

BELLASHUVDAN KEYIN

Sinfda «Moliyaviy atamalar lug‘atchasi» tayyorlanib, 10 ta asosiy atama qisqa izohi bilan devoriy gazetaga joylashtirilsin.